

පෘථිවිය ඇතිවූ මුල්ම ස්වභාවික සමීපත

විවිධ ස්වභාවික සමීපත අතරින් පෘථිවිය මත මුලින්ම ඇති වූ සමීපත ලෙස පාෂාණ හැඳින්විය හැක. පාෂාණ සෑදී ඇත්තේ ඛනිජ ලෙස හැඳින්වෙන රසායනික සංයෝග වකක් හෝ කීපයක් මගිනි. විවිධ හඳුනා මගින් පාෂාණ සියුම් කැබලි වලට කැඩීමෙන් පසු කලකදී පසද ඇතිවිය. පාෂාණ වර්ග අතරින් මුලින්ම ඇති වූ පාෂාණ වර්ග ආශ්‍රිතයේ පාෂාණ වේ. පෘථිවි ඉතිහාසයේ ආදිම යුගය වන පෘථිවි ක්ෂේත්‍රයේ යුගයේ සිටම මෙම පාෂාණ වර්ගය සෑදී ඇත. පෘථිවි අභ්යන්තරයේ දැනටත් ඇති මැග්මා හවෙත් ද්වාරව තත්ත්වයේ වූ ඛනිජ මිශ්‍රණ ආරම්භයේදී පෘථිවිය මතුපිට පවා පැතිර තිබුණ අතර ඒවා සිසිල් වීම නිසා මෙම ආගනයේ පාෂාණ සෑදී තිබේ. මෙම ද්වාරය මිශ්‍රණය ගිනිකඳු සක්‍රීය වීමේදී පිටතට ගලා වන අතර ඒවා ඒවා ලාවා යනුවෙන් හැඳින්වේ. ලාවා සිසිල් වීමෙන්ද ආගනයේ පාෂාණ ඇතිවේ. බැසෝල්ට් පාෂාණ වියට උදාහරණයකි. තීව්‍ර වාත හවෙත් සිලිකා, ප්ලේස්ටෝ හා මයිකා යන ඛනිජ මිශ්‍රණයකින් තැනී ඇති ග්‍රැනයිට් යනු සුලභ ආගනයේ පාෂාණයකි. මවො මැග්මා ඝන වීමෙන් සෑදී ඇත. පෘථිවි ක්ෂේත්‍රයේ යුගයේදී ඇති වූ ග්‍රැනයිට් බලංගොඩ පෘථිවියේ බහුලව දක්නට ඇති අතර ප්ලේස්ටෝ හා සර්පන්ටයින් වැනි වනෙන් ආගනයේ පාෂාණ වර්ග පිළිවලින් මාතලේ හා උඩවලව පෘථිවියේ හමුවේ. ඛනිජ හෝ ඛනිජ මිශ්‍රණවල සියුම් කැබලි ප්ලාස්ටික් තැන්පත් වීමෙන් සෑදෙන පාෂාණ අවසාදිත පාෂාණ ලෙස හැඳින්වේ. මේ අනුව ජල පහරින් ගසාවන මැටි තැන්පත් වීමෙන් ශල්කද, වැලි තැන්පත් වීමෙන් වැලි ගල්ද ඇතිවේ.

මීට අමතරින් මුහුදේ රසායනික පෘථිවි ක්‍රියා මගින් ඇතිවන අවක්ෂප තැන්පත් වී හුණු ගල් හා ඩොලමයිට් වැනි අවසාදිත පාෂාණ ඇතිවේ. මේ අතර ඇතැම් මුහුදු පීච්ගේ ක්‍රියාවන් නිසාද අවසාදිත පාෂාණ ඇතිවේ. කොරල් පර හා ගල් අගුරු ද ඩයටමී නම් ක්ෂේත්‍ර පීච්ගෙන් ඇතිවන වැලි ගල්ද මීට උදාහරණ ලෙස දැක්විය හැක. වසර දශලක්ෂ 195- 135 කට පෙර පැවති පුරාසික අවදියේදී තඹ්බොව පෘථිවියේ ඇතිවී ඇති වැලිගල්ද, වසර දශලක්ෂ 22- 7 කට පෙර පැවති මයෝසීන අවදියේදී යාපනය හා පුත්තලම පෘථිවියේ ඇති වූ හුණු ගල් ද මෑත කාලයේදී ඇති වූ කොරල් පරද ශීඝ්‍ර ලංකාවේ ඇති අවසාදිත පාෂාණ වර්ග වේ. තවෙහි පාෂාණ වර්ගය වන විපරිත පාෂාණ සෑදී ඇත්තේ කලින් සඳහන් කළ ආගනයේ හා අවසාදිත පාෂාණ දිගු කාලයක් තිස්සේ අධික උෂ්ණත්වයට හා පීඩනයට භාජනය වීමෙනි. ලංකාවේ වඩාත් බහුලව ඇත්තේ විපරිත පාෂාණය. ග්‍රැනයිට් පාෂාණ විපරිත වීමෙන් සෑදුණ නයිස් (කලුගල්) සිහිරිය දඹුල්ල ඇතුළු ලංකාවේ බොහෝ ප්ලාස්ටික් දක්නට ඇත. වැලිගල් විපරිත වීමෙන් සෑදුණ ක්වාට්සයිට් නුවරඑළිය හා හැටන් යන පෘථිවියේ වලද ශල්ක හා මැටිගල් විපරිත වීමෙන් සෑදුණ කෝඩලයිට් බණ්ඩාරවලද දක්නට ලැබේ. මීට අමතරව හුණුගල් විපරිත වී සෑදුණ ස්ට්‍රොනි හා තීව්‍ර වාත වැනි ඛනිජ විපරිත වීමෙන් ඇතිවූණ මැණික් වර්ගද ලංකාවේ විවිධ පෘථිවියේ හමුවේ.

උඩුගම විස්. ජයසුන්දර